

24-дәріс

ҚАЗАҚСТАННЫҢ
АШЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІ

ӘЛЕМ МУЗЫКАСЫНЫҢ ТАРИХЫ, 1-БӨЛІМ

Кәріс музыкасы

Кітап: Әлем музыкасының тарихы, 1-бөлім

Дәріс: Кәріс музыкасы

Дәрістің мақсаты: Кореядағы батыс музыкасының дамуын және оның дәстүрлі музыкаға әсерін зерттеу.

Бар болғаны жүз жыл бұрын Кореяда батыс музыкасы мүлдем танымал емес еді. Ал, қазір ол ХХІ ғасырда корейлік музыкалық мәдениетінде басым, және батыс музыкасын орындайтын кәріс орындаушылары мен дирижерлары бүкіл әлемде жеткілікті.

Батыс музыкасының үстемдігі сондай, тіпті қытай-кәріс термині «умак» - «музыка» қарапайым кәріс үшін классикалық және танымал батыс музыкасы деген ұғымды береді. Расымен, «умак» термині корей музыкасы дегенді оның қасына «Хан гук Умак» (корейлік музыка) немесе «чонфонг умак» (дәстүрлі музыка) жалғасса ғана білдіреді.

Корейлік дәстүрлі музыкасына термин ретінде «кугак» сөзі кірістіріледі. Кугак термин ретінде алғаш рет 1907 жылы таралды; оған дейін әртүрлі музыкалық дыбыстар әлемін айрықшалаудың қажеті болмады. Жиырмамыншы ғасыр бойы кугактың әрбір компоненті батыс музыкасымен салыстырылған.

БАТЫС МУЗЫКА МИССИОНЕРЛЕРІ МЕН ӘСКЕРИ ОРКЕСТРДІҢ КЕЛУІ

Кореяда батыс музыкасының пайда болуының екі негізгі тұжырымдамасы бар. Соның бірі батыстық музыканың пайда болуы ілгерілеумен байланысты болса, ал Кореяның өз музыкасы артта қалған және қазіргі заманғы әлемде лайықты орын алмағандықпен теңестіріледі.

Бірінші және үстем көзқарас протестанттық миссионерлік қызметтің келуін көрсетеді. Алғашқы миссионерлер 1885 жылы ханзада-регент (тэвон-гун) еуропалық және американдық қуатты елдермен келісім шартқа отырғаннан кейін келді. Он жылға таяу уақытта миссионерлер американдық Улум бағдарламасының модельдерін алып, оған миссионерлік әнұрандарды қосып, Кореяда алғашқы қазіргі заманғы мектептерді ашты. Біз 1888 жылы әдіскер-миссионерлер басқарған мектепте Мэри Скрантон ханым вокалдан сабақ берген Сеулдегі Эва мектебінде тура сондай әнұрандар қолданылғанын білеміз. Ал Хибер Джонс ханым 1892 жылдан бастап, Сеулден батысқа қарай Инчхондегі Йонгхва әдіскерлерінің қыздар мектебінде әнұрандарды үйретті, бұл жақта сабақ өту 1890 жылы басталған болатын. Хибер Джонс өзінің жұбайы Джорджбен және Л.К.Ротвайлермен Чанмига атты алғашқы корейлік әнұрандар жинағы бойынша жұмыс жасады, 1892 жылы жиырма жеті әнұранның мәтіні басылып шықты, содан соң 1895 жылы сексен сегіз әнұран қайта басылып шығарылды. Негізі 1894 жылы Пресвитериан Гораций Дж. Андервуд басып шығарған Чаньянга әнұрандар жинағы Кореядағы алғашқы жинақ болып саналады. Андервуд Йонсей университетін және Северанс ауруханасының негізін қалады. Чаньянга өзінің 117 әнұранына төрт бөліктен тұратын нотациядан құралды. Чанмига да, Чаньянга да «Мадақтау әндері» деп аударылады, келесі онжылдықта әнұрандардың қосымша он томы шықты. Корей шіркеулерінде бүгінге дейін қолданылатын қарапайым гармонияда орындалатын унисонды әуендер әнұрандардың типтік нақышы он тоғызыншы ғасырдағы американдық қайта жаңғырудан пайда болған. Гармония 1890 жылдан бастап Америка мен Жапониядан сүйемелдеу үшін алып пайдаланылды. Әнұрандарда еуропалық және америкалық таныс әуендер мен көптеген аударылған мәтіндер бар. Бұрынғы уақыттада және қазірде хорларда (бірақ, қазіргі таңда музыкалық бағыттағы солистердің мектептік жүйесімен көтермеленеді) британдық соборға қарағанда үйлесімді құрылыс туралы алаңдаушылық аз болды. Сарайшілік кеңесші Гомер Б.Хальберт былай деп жазды, әнұрандар корейлер үшін (1906) «ештеңені білдірмейді», дегенмен шіркеулік музыка көптеген болашақ атақты музыканттар үшін шабыт берді.

Орындаушы, композитор және ұстаз Ким Иншик (1885-1963) өзінің Пхеньяндық екі миссионерлері Хант және Снукс ханымдармен өткен алғашқы сабақтары жайында, және өзінің (1948 жылы Тэхан миньгукта) физгармониясын ашқаны жайында жазды, ноталық жазуды пайдалана отырып халық әндерін жазған алғашқы корейлік інжіл мектебінде әнұрандар мен гармонияны қалай оқығанын еске алады. 1913 жылы он жеті әнұран басылып шықты. 1974 жылы 19 сәуірде күнделікті басылып шығатын «Чунганг ильбо» газетінде пианист Ким Йонгхване туралы естеліктер өте қызықты:

«Мен алғаш рет Пхеньянда миссионердің үйінде органды көргенде небәрі алты жас шамасында болатынмын... Мен әнұрандарды айтуды қатты жақсы көргендігім соншалық, шіркеудегі қызметке күндер санап жүрдім және миссионердің үйіне бару үшін кез-келген мүмкіндікті күттім». Қазіргі заманғы композитор және он екі ішекті цитрада орындаушы Хванг Пионги (1936) былай деп жазды, әнұрандар қатты танымал болғандықтан, ерте корей композицияларының барлығы дерлік вокалды болды.

Кореяда батыс музыкасының кейбір үлгілері он тоғызыншы ғасырдың аяғында пайда болды, бірақ

батыстың ғылыми трактаттары екі ғасыр бұрын келген. Он сегізінші ғасырдың аяғынан католицизм тіпті католиктік әнұрандар белгілі болды, бірақ католицизм конфуцилік бекіткен дәстүрден бас тартқан деген түрде қарастырылды, және Юнь Чичунг (1759-1791) көптеген азап шегуші-шахидтердің алғашқысы болды. 1984 жылы Рим папасы Кореяға келгенде 103 жаңа шахидшілер заңдастырылды. Діндарлар шет жағында аман қалды, дей тұрғанмен, ең алғаш шоқынған Чомынам Сонгжи жері бүгінде қажылық жасайтын орын болып табылады. Оқымысты Пак Чивон (1737-1805) өзінің «Иолха ильги» кітабында былай деп жазды, Хонг Тейонг (1731-1783) 1766 жылы Пекинде органнан сабақ берді және Корея патшасынан қолдау күтті. Пак өзінің «Йонама әдеби жинағында» Хонг иезуиттермен Шығыс Азияға шетелден әкелінген, еуропалық цимбалдан әзірленген янғама аспабын алғаш орындаушы корей, деп жазды. Корей музыкатанушылары аспаптың келу уақытын ертеректеу, яғни 1725 жылы, деп көрсетеді. Шығыс Еуропа мен Таяу Шығыс елдірімен байланысты шеберлікті сақтаудың орнына, Кореяда цимбалды аксүйектердің музыкасының әуенін сипаттау үшін бір жіңішке битпен ойнайды.

Тағы бір корей жазушысы Йи Кьюйонг (1788-1856) өзінің қытай тіліне аударылған «Үзінділердің жинақтамасы» Эссесінде сольфеджио, гармония терминдерінің батыстық құрылымын ұсынған. Христиандықтың келуімен байланысты Батыс музыкасының біріктірілуі бүгінгі Корея Республикасында (Оңтүстік Корея) христиандық ілімнің басымдылығымен ерекшеленеді, бұл жақта Жапония немесе Қытайға қарағанда 40 пайыз корейлер протестанттық немесе католиктік сенімді ұстанады. Бұл жағыдайдың екінші себебі - отаршылдық мұрамен байланысты. Корея 1910 жылдан бастап 1945 жылға дейін Жапонияның отарында болды. Осы себепті біріктіретін тарих халықаралық бәсекелестіктен басталады, себебі он тоғызыншы ғасырдың соңында батыс әскери тобын ұсынатын американдық, британдық, француздық, неміс және орыс теңіз-әскер кемелерінің шабуылы жасалды. 1894 жылғы Қытай-жапон, 1905 жылғы Орыс-жапон соғыстары да Корея үшін жасалды, өйткені корейлер қуатты держава киттерінің арасында шағын балық болған және көршілеріне кезекпен қосылуға мәжбүр еді. Әскери оркестрдің тарихы осыны растайды. Кореяда еуропалық мыс үрлемелі аспаптың алғашқы жазбасы 1880 жылы Цурумото Кодзи атты жапон әскері горнда ойнауды үйрену үшін шақырылған кезбен белгіленеді. 1882 жылы көктемде Корей сарайында, 1883 жылы Лейпциг неміс әскери кемесінің үрлемелі тобының қойылымы құжатталғаны жайында айтылады. Дирижер Йи Ундол (1885 жылы қайтыс болған) жапон моделінің негізінде корей тобын құруға тырысты, және 1888 жылы жапондардың бұйрығымен үш американдық (тунед бабл форце) атты әскери үрлемелі оркестрін құрды. 1896 жылы дипломат Мин Йонхван (1861-1905) Николай II таққа отыруынан келгеннен соң, орыс нақышында топ құрғысы келді, осыған байланысты орыс өндірушілерінен аспаптар сатып алу үшін, мемлекеттен қаражат бөлінді. Империялық оркестрге дирижер болып тағайындалған Франц Эккерт (1852-1916) өзі неміс болғанымен, жиырма екі жыл Жапонияда болып, Токиода қазіргі заман музыкасынан сабақ беріп, әскери оркестрді оқытты. Ол Сеулге 1901 жылы келді. Оған қыркүйекте патшаның туған күнін тойлауға музыканттар тобын дайындау үшін қомақты айлық ұсынды. 1902 жылы одан өзгертілген мәтінмен ұлттық әнұранды дайындауды ұсынды, және Тәуелсіздіктің символы ретінде патшаның туған күніне «Auld Lang Syne» Саемунан шіркеуінде орындау үшін ұлыбритандықтардың ұлттық әнұранын ұсынды.

Тәуелсіздіктің кез-келген көрінісі шартты болды, корей әнұраны үшін Эккерт ұсынған музыка ертеректе жазылған Жапонияның «Kimigayo» ұлттық әнұранын еске салады. Эккерт Ким Иншик, Чонг Саин (1881-1958) және Пэк Уонг сынды алғашқы танымал корей композиторларын оқытты. Чонг қаржыландыру азайса да оркестрде біраз уақыт қалды. Пэктың шығармалары жайында көп мағлұмат жоқ, бірақ ол он бесінші ғасырдың «Юмилак» (Адамдарға қуаныш сыйлау) пьесасын транскрипциялап, 260 толық беттер қалдырған. Ким Иншик алғашқы «Хактога» (Студенттік ән) атты корей вокалдык пьесасының шығарушысы ретінде белгілі. 1903 жылы шыққан бұл ән білімге деген құштарлық жайында. 8 тактілі әуен 4/4 өлшемінде, екі қатарлы фразалы төрт жолдан тұратын қарапайым формада; Ән чангга-термині санатына жататын Жапониядан алынған балаларға арналған ән болуы мүмкін, онда қытай таңбалары шока деп оқылады.

Жаңа корей әндерін шығару Тәуелсіздік клубымен және соған қарасты Тәуелсіздік Газетімен (Тонгнип Синьмун) байланысты болды. 1896 жылы ілгерілеуге жәрдемдесу мақсатында құрылған дәстүрлі корей және ағылшын тілдерінде шығатын газет үш жыл ішінде 32 әннің мәтінін басып шығарды, оның он бірі - мемлекеттік әнұранға арналған. Миссионерлік бауырластық пен осы газеттің арасында байланыс болды, мысалы – оқымысты Ким Пхунсун чанга әнұрандардан дамығандығын көрсеткісі келді. Ол Америкада білім алған атақты христиан авторларының мәтіндеріне сілтеме жасайды. Расымен де, метрикалық үлгілер мен қатарлардың арасында ұқсастық бар, дәл осы ұқсастықтар миссионерлер әнұрандарына негізделіп

Кітап: Әлем музыкасының тарихы, 1-бөлім

Дәріс: Кәріс музыкасы

алынған жапон «шокасынада» таралады. Шока ертеректе 1880 жылдары танымал болған. Осыған орай, корей-жапондық байланысты жоққа шығаруға болмайды, және «Хактога» әні іс жүзінде 1900 жылғы «Тецудо шока» жапон әнінің әуеніне ұқсайды. Бұл екі жайт та Кореяда батыс музыкасының пайда болу тарихының бір бөлігі болып табылады.

Ал енді, **КОРЕЯДА БАТЫС МУЗЫКАСЫНЫҢ ҮСТЕМДІГІ: БІЛІМ ЖӘНЕ МУЗЫКАТАНУ** мәселесіне тоқталып өтейік

Жиырмасыншы ғасыр Кореяда музыкалық білім мен музыкатанудың дамуымен ерекшеленді, сондай-ақ университеттер мен консерваторияларда батыс модельдерін пайдаланып және батыс музыкасына бастапқыда басымдылық беріп, музыкалық дайындықты кірістірді. Кореяны Жапония өз бақылауына алғаннан кейін, батыс музыкасы корей мектеп бағдарламасының ресми бөлігі болды. Құжаттарда көрсетілгендей бастапқы кездегі оқу бағдарламаларында міндетті түрде жапон әндері және неміс тілі оқытылған. Кейде алты жылдық оқу бағдарламасында «орта мектепте» (pofong hakkuo) ән айту мен (iimak) музыканың арасында айырмашылық жүргізіледі, соңғысы музыканың негізгі теориясы болып саналады. Жапондық үкіметтің бақылауында болған миссионерлік мектептер американдық модельді сақтап қалуға тырысты, және олардың екеуінде аспаптардың ең жақсы түрлері болды, олар: ұлдарған арналған Сонгшил, және қыздарға арналған Эва мектебі. Бұл екі мектепте батыс музыкасының музыкатанушылары мен танымал музыканттарын оқытты. Мысалы, Сонгшил мектебінің түлектерінің арасында Ким Йонхван (1893-1979) және Пак Кёнхо (1896-1970), Уэнода Токиода және Цинцинатиде оқыған атақты пианистер болды, ал Хён Чамён (1902-1960) Чикагода ән салу бөлімі мен композиция кафедрасында оқыды, және скрипкашы Кех Чунг-Сик (1904-1974) Вюрцбургте оқып, Базельде доктор дәрежесін алды. 1927 жылдың Эва мектебінде арнайы мамандыққа қосымша ретінде музыка тарихын, композиция, контрапункт, хор музыкасы мен педагогиканы оқытты. Кейде отаршылдық кезеңде кейбір батыстың музыкалық курстары Йонсей мен Сеулдің ұлттық университеттерінде оқытылды.

Кугак төменгі және жоғарғы сыныптардың оқу бағдарламасының бөлігі болмады. Тіпті, 1945 жылы босатылғаннан кейін, американдық білім идеялары Оңтүстік Кореяда ортаңғы орында болғанның өзінде де жағыдай өзгермеді. Корей және батыс музыкасы екі түрлі музыкалық әлем идеясын орнықтырып, және бұл түсінік әлі күнге дейін сақталуда. Тек 1970 жылдан бастап кугак оқу бағдарламасына міндеттелді, дегенмен бүгінге дейін музыка ұстаздары батыс музыкасымен оқытады, сондықтан олардың арасында кугакты шынымен үйрете алады ма деген дау туады. Мысалы, халық әндерін таныстыру үшін 1960-шы және 1970 жылдары фольклорист Йим Сукджай солардың бірі болып, корей халық әндерінің жинағын, компакт-диск жазбасын шығаруға айтарлықтай күш жұмсады.

Ұлыбританиядағыдай, 1970 жылға дейінгі мектептерде халық әндерін оқуды түлектер әлі күнге дейін жақсы көрмеген. Көптеген корейліктер кугакты қарабайыр, пұтқа табынушылықпен байланысты, деп санайды. Көптеген шіркеулер кугакта ойнауға рұқсат бермейді, дегенмен шіркеу үйлену тойларында Еуропа мен Американың барлық қасиеттері енгізілген, соның ішіне міндетті түрде норвегиялық құдайлар мен феялардың некелерін белгілейтін Р. Вагнер мен Ф. Мендельсонның музыкасы кіреді. Көптеген кугак музыканттары мен музыкатанушылары христиандық сенімде. 1936 жылы композитор Хонг Наньпа кугак статикалық, екі өлшемді, гармониясыз және құрылымсыз, деп жазды. Гармония жеткіліксіздігі оның ескішілдігінің нәтижесі, өткенде болуында, деп композитор На Унионг белгіледі. Бірақ, басқа жерлерде батыс зертеушілері дәстүрлі музыка жайында ұқсас пікірлермен кездесе де, Кореядағы миссионерлер шын мәнінде когақты зерттеуді бастады: танымал әндердің екі қысқа сипаттамасы, сондай-ақ «Ариранг» халық әнінің ең ерте нотациясын 1896 жылы Корей ропозиториясында Хулберт және Джеймс Скач Галэ Гомер басып шығарды:

Корейлер біздің музыканы өзіміз сияқты аз жақсы көреді... Оларға біздің гармонияларымыз дыбыстың нағыз жаргоны болып көрінеді, бірақ олар корей оркестрінен туындайтын соққылар мен сықырлауық дыбыстардың тіркесінен шынайы ләззат алады. Барлығы теңгерімге ұмтылды. Британ саяхатшысы Изабелла Берд Бишоп маман болмаса да, ол: «алайда үйлесімді музыка деп – батыстық құлаққа азап саналса, флейтадағы соло (тэгум) көбінесе ерекше қайғы-қасірет пен тәтті дыбыстар үйлесімі», - деп жазды (1898).

1894 жылы ресми әлеуметтік реформаларға дейін, кугак музыканттары чонмин кастасынан виртуалды түрде шеттетілді, және осы төмен мәртебе жақын уақытқа дейін сақталды. Осылайша, Америкадағы композитор және алты ішекті цитра комунгода орындаушы Джин Хи Ким (1957 туылған) еске алады: «Мен цитрада ойнайтыныма мақтанбадым. Мен онымен автобуста жүргенде, көбісі маған батыстық аспапта ойнамағаным үшін төбемнен қарады... Соған қарағанда, корей музыкасы (Кореяда) тіпті университеттегі

Кітап: Әлем музыкасының тарихы, 1-бөлім

Дәріс: Кәріс музыкасы

музыканттар мен оқымыстылар арасында бағаланбаған». Тек 1980 жылы кугак музыканттарының жалақысы батыс музыканттарының жалақысымен сәйкес көтерілді. Расымен, Хан Маньонг (1936-2007) 1980 жылдардың басында Кугак Ұлттық орталығының директоры болғанда жалақы теңдігін өзінің негізгі мақсаты жасады. 1909 жылы Пэк Тонгджин және басқалар жаңадан музыкалық білімді бастаған батыс музыканттары үшін Чоян Клубында (Чосон Куракпу) ұйымдастырды. Клуб 1911 жылдың маусым айына дейін, алғаш рет патшалық сарай корей аспаптық музыкасын зерттеуге демеуші болғанда, Корей сарайшілік музыканы зерттеу институты деп өзгертілді, ол әлі де батыс музыка пәндеріне және батыстық оқытушыларға екі есе көп жалақы төленді. Соның ішінде Ким Иншик (өзінің туған Пхеньянынан 1905 жылы көшіп кеткен), кейінірек шәкірті Кима Хун Няньпа корей музыка мұғалімдеріне қарағанда жоғары жалақы алды. Корей музыкасын оқыту сағаты 1915 жылы отаршылдық үкімет күшейгеннен кейін қысқартылды, дегенмен, 1916 жылы университетті елу үш батыс музыканттары және отыз төрт корей студенттері бітіріп шықты. Бұдан кейін 1944 жылы жабылып қалғанға дейін, музыканттардың кездесетін орны болды. 1941 жылы ресми түрде Жапония генерал-губернаторының уәкілеттілігімен жапон, корей және батыс музыкасын оқытатын Корей музыкалық қоғамы (Чосон Умак Хёфой) болып ауыстырылды.

Аакпу музыкалық қоғамы 1400 жыл сақталып келе жатқан дәстүрлі сарайшілік музыканы қолдағаны үшін айыпталды. Жаңартылған қабылдау үшін батыстық бағыттағы бағдарлама енгізілді. Студенттер үшін айына 15 вонды құрайтын шәкіртақысы бар жаңа 4 – 5 жылдық бағдарлама жасалды. Көптеген бітіруші түлектер кейіннен Оңтүстік Кореяда музыка саясатынан ықпалды болды. Қоғамнан тыс дәстүрлі музыканың қағидаттарын заңдастыру әрекеттері жүрді, сондықтан 1912 жылы Корей сарайшілік музыканы зерттеу институтын бітірген Хам Хвадзин (1884-1949) сарайшілік және ақсүйектер музыкасы туралы алғашқы қазіргі заман кітаптарын жазды (Жапон мен корей фольклористеріде халық әндерінің жинақтарын шығарды).

Бірте-бірте музыкатану жапон тілінде мәтіндердің шеттен әкелінуінің арқасында өсе бастады, олардың кейбіреуі еуропалық кітаптардың аудармасы еді. Шетелдік және жергілікті музыкатанушылар корей жүйесінің белгілерімен дәстүрлі хаттауды қолданып, бүгінге дейін жалғасын тауып келе жатқан дәстүрлі репертуардың ноталарын басып шығара бастады (мысалы, 1929 ж. Йи Сангджун; 1935 ж. Кех Чунг Сик т.б.). 1947 жылы Ли Хе-Ку (1908-2009) Сеул ұлттық университетіне батыс музыкасын оқыту үшін шақыртылды. Он екі жыл өткен соң, ол дәстүрлі музыканың (Кугаква) бірінші корей бөлімін ашты. Университет оқытушылары сол университеттің түлегі болу керектігін заң талап еткендіктен, сарай маңындағы Музыкалық қоғамда ешкім оқымады. Кугак аспабының алғашқы оқытушысы Сеул ұлттық университетінің заң факультетінің түлегі Хванг Пхонджи болды. Кугаква аспапшылар мен теоретик-студенттерді бөліп, көптеген қазіргі заманғы кугак музыкатанушыларын дайындау үшін, американдық батыс музыкалық бағдарламасының үлгісіне бейімделді. 1948 жылы Ли Корей музыкатану қоғамының негізін қалады, сондықтан оның музыкатануы когақты корей және шетелдік түсінудің кілті болды. Шәкірттері сақтап келе жатқан оның әдісі транскрипцияға, аудармаға, ескі партитуралардың аннотациясы мен сипаттамаға негізделе отырып, батыстық рационализм рухында объективті идеяны қорғайды. Музыкатануда кугак дәстүрі әлі де корей (және қытай) нотация жүйесінің байлығына қарамастан, батыстық нотация үлгісіне басымдылық береді. Мысалы, Музыкалық қоғамның түлегі, Ұлттық орталықтың және Ұлттық дәстүрлі музыка мектебінің директоры болған Ким Кису (1917-1986 жж.) кугак репертуарына арналған екі кітап сериясын шығарды. 1968 жылдан бастап жыл сайын басылып шығатын бірінші кітабы «Корей дәстүрлі музыкасының антологиясында» («Ханьгук Умак») тек қана батыстық нотация жүйесі қолданылды. Ал, 1973 жылдан бастап ол бастапқыда антология ноталарын қайтадан байырғы жүйеге транскрипциялады, жергілікті чонганбо жазбаларында қайта қалпына келтірілген халықтың түп-тамырын белгілейтін Дәстүрлі Музыка Топтамасымен (Кугак чонжип) толықтырылды. Расымен де, соңғы екі онжылдықта байырғы халықтардың музыкалық жүйесін жаңғыртуға және дамытуға әрекеттер жасалды (солардың ішінде ең негізгісі самуллори барабандар тобының ансамбльдік хрестоматия ноталары).

Кугактардың басым бөлігі орындаушылық оқулықтарын қосқанда мысалы, сандзё аспаптық жанры үшін, батыс нотациясының транскрипциясы қолданылады. Дегенмен, Ли музыкатануында конфуцийлік дәстүрмен байланысты екінші жақ бар, аға буын ғалымдарға құрмет және маңызды әдеби мұраны тану - он алтыншы ғасырмен белгіленген ежелгі кітаптар, қасиетті кітаптар (униквэ), атақты патшалар жазбалары (шиллок) және Ахак Квебом 1942 трактаты (Музыканы зерттеудегі нұсқаулықтар). Батыс пен Шығысты біріктіруі Лиді жетістікке алып келді, 1981 жылы Корей музыкатану қоғамының журналы кугакты зерттеушілердің 199 МА диссертациясын ғана тізімге енгізсе, Сонг Пангсонг кугактың библиографиясында 1278 жазбаны тізімге енгізді.

Кітап: Әлем музыкасының тарихы, 1-бөлім

Дәріс: Кәріс музыкасы

Дәріс тақырыбы бойынша қосымша ресурстар:

1. Джон Мюррей (1970) «Корея және оның көршілері», Лондон; Yonsei University Press баспасы
2. Boots JL (1940) «Корей музыкалық аспаптары және корей музыкасына кіріспе», Корольдік Азия қоғамының Корей бөлімгесінің еңбектері
3. Выеон, Gyewon (2001) «Ch'angjak kugak: Корей дәстүрлі музыка аспаптарына жаңа музыка шығару», докторлық диссертация, Лондон университеті
4. Чхэ Хён-кюн (1996) «Чангджак кугак: корей тіліндегі корей музыкасын шығару», докторлық диссертация, Мичигана Университеті (1998) «Чанжак кугак (жақын арада шығарылған корей музыкасы): Корей музыкасын шығару»
5. Чанг Сахун (1948) «Minyowa hyangt'o akki», Сеул
6. Sangmundang (1969) «Han'guk akki taegwan», Сеул
7. Йомёнг және Тонсо Умак (1974) «Han'guk kugak hakhoe», Сеул
8. Ројінје (1980) «Классикалық корей музыкасында білім алу, өткені мен бүгінгісі», Korea Journal
9. Чанг, Yoонhee (2004) «Оңтүстік Кореяда радио арқылы дәстүрлі музыканы ілгерілетіп танымал ету: Этнография», Индиана Университеті
10. Чо Вангсан (1947) «Choson minyo kaeron», Сеул
11. Им Сокчае Чаэрок, Ханьгук Куби Миньо (1995) «Chungang chunghakkyo Ch'odung hakkyoe ponaegi wiwonhoe (eds.)», Сеул
12. Сагеджул Чоэ Пхонгсам (2000) «Самуллори пазуги: Wollieso yoңju kkaji», Сеул
13. Hangminsa Ch'oe Pyongsam и Ch'oe Non (1992) «Самуллори: Han'guk Umak», Сеул